

A XXXIII. Honismereti Akadémia szekcióbeszámolóí

1. szekció

A határ menti honismereti kapcsolatok

Szekciónkban a Honismereti Akadémia határon túlról érkezett, vagy ilyen kérdések iránt érdeklődő tagjai vettek részt. Többen is jelezték, hogy ne emlegessük a „határon túliakat” – hiszen ez nézőpont kérdése –, nem is csak a „határ menti” honismereti kapcsolatokról esett szó, úgyhogy legjobb, ha *Kárpát-medencei szekcióról* beszélünk. A jelenléti ív szerint harminchárman voltak jelen, de valószínűleg ennél is többen.

Napirendünk szerint először az elszakított területekről, tehát a szomszédos országokból jött barátaink mutatkoztak be, tartottak rövid beszámolót tevékenységükről, valamint azoknak a szervezeteknek a munkájáról, amelyeket képviseltek. Utánuk a maradék-magyarországi, elsősorban a határ menti megyék mutatkoztak be, és ismertették, hogy ők milyen kapcsolatokat ápolnak.

Hét pontban foglaltam össze a legfontosabb témákat, remélem sikerült valamennyit följegyezniem.

Az egyik az volt, hogy mindenkinek a maga helyén kell a magyarságot szolgálni, mert a honismereti munka az ország határain túl éppen úgy a magyarság megmaradását, identitásának erősítését szolgálja, mint a határokon belül. Hiszen, nem öncélú tevékenység a honismeret, hanem a nemzet és a nemzetörödékek megmaradásáért van. Hiszen valamilyen szempontból, és valahol mindnyájan kisebbségben vagyunk: a nyelvi és nemzetiségi kisebbségben lévők úgy, mi pedig a csonka-országban a nemzeti identitás és érdekérvényesítő képesség dolgában maradtunk kisebbségben, amint azt a 2004. december 5-i szégyenletes szavazás, méginkább a sunyi távolmaradás megmutatta. Megfogalmazódott a szekcióban az a remény, hogy a honismereti mozgalom résztvevői föltehetően nem hallgattak a magyarság ellenségeire, s nem tagadták meg kisebbségi sorba kényszerített nemzettestvéreinket.

A másik fontos felismerés szerint a nemzeti kisebbség számára az a célszerű taktika, amikor nem másoknak mondjuk, hogy mit kellene tenni, hanem igyekszünk magunk azokat megvalósítani. Azok voltak a legszimpatikusabb beszámolók, amik úgy kezdődtek, hogy én ezt és ezt, így és így csinálom, s nem pedig amik arról szóltak, hogy mit kellene, vagy mit várunk, hogy mások megcsináljanak. Nincs a nemzetiségi létnek egyetlen olyan posztja, ahol ne volna szükség és mód a megmaradás szolgálatára, s ebben a honismereti mozgalom rendkívül sok segítséget tud nyújtani. A magyarság történelmi jelenlétének tárgyi és szellemi dokumentálása, átörökítése mindenki számára lehetőséget kínál a szolgálatra.

A külön témaként jól körbejártuk azt a jelenséget, miszerint egyre több honismereti jellegű magyar kiadvány jelenik meg a szomszédos országokban. Ezeknél igen jelentős gond – ugyanúgy mint nálunk – a terjesztés, az árusítás. A hazai honismereti kiadványok értékesítése sincs megnyugtatóan megoldva, de határon túliaké végképp nem, és különösen nincs az, hogy ezek a kiadványok miként juthatnak el a magyarországi érdeklődőkhöz és viszont. Fölvetődött több lehetőség. Egyértelmű: anélkül, hogy a kiadványt megjelentető civil szervezetnek lenne magyarországi számlaszáma, nem nagyon lehet azokat értékesíteni. Hiszen nagyon sokan úgy vásárolják, hogy számlát kérnek. A másik lehetőség, hogy – a Bácsország mintájára – kapcsolatba lépnek a Könyvtárellátó Vállalattal, elvisznek oda néhány kiadványt. Ők annak alapján elkészítik az ismertetést a könyvről, vagy a folyóiratról, vagy akár milyen kiadványról, szétküldik a magyarországi könyvtáraknak, és azok általában vesznek belőle. Ez jól működik és a Honismereti Szövetség részéről szívesen vállaljuk a közvetítést.

Az is megfogalmazódott a szekcióban, hogy szervezettebbé kell tenni a határ két oldalán folyó honismereti munka együttműködését. Ez eddig jórészt az 1990 előtti időszakból örököelve, baráti kapcsolatokon alapult, eredményes és hasznos formákban valósult meg. Ezeket jó lenne most már szervezett alapokra helyezni, ha – nem adminisztrációs célból – de mégiscsak egyeztetett, összehangolt, esetleg írásban is lefektetett, konkrét tevékenységekre vonatkozó megállapodásokkal végeznénk. Különösen fontos lenne, hogy a határmenti, a határ két oldalán lévő megyék, térségek hangolják össze a munkájukat közösen szervezett évfordulós megemlékezések és egyéb ünnepek, kiadványok, pályázatok megvalósítására.

Nagyon fontos, hogy a honismerettel foglalkozó közösségek civil szervezeteket hozzanak létre. Határokon innen és túl! Mert azok tudnak pályázni, pénzt szerezni, azokkal lehet együttműködési szerződéseket kötni. Ha majd több szomszédos ország is bekerül a Európa Unióba, akkor tudunk közösen részt venni térségi kapcsolatokra alapozott pályázatokon. Örövendetes volt, amikor a Partium-ból, Szlovákiából, Kárpátaljáról, Vajdaságból jelentevők elmondták, hogy előbbre léptek egy fokozattal: ami addig lazább kör, baráti társaság, „alkalmi” közösség volt, az szorosabbra, vagy törvényi háttérrel rendelkező szervezetté vált, ami jobb lehetőséget ad a hatékony és hosszabb távú együttműködésre. Természetesen ezeket a szervezeteket nem kell feltétlenül honismereti szóval jelölni, hiszen a szomszédos országok többségi nyelvén nem is mindig jelenti ugyanazt, nem is mindenhol kedves ez a szó: *honismeret*. Nem is tudom, hogy le lehet-e például ukránra, vagy románra fordítani? Mindenesetre mindig, hogy minek nevezzük a hon – a lakóhely, a szülőhely – tartalmas megismerését szolgáló szervezetet; el lehet nevezni egy-egy helységnévről, a táj, vagy jeles személyiség nevére, a lényeg, hogy maga a tartalom, az elvégzett munka legyen honismereti.

Nagyon jó módszert, taktikai megoldást fogalmazott meg a partiumi műemlékvédő és honismereti szervezet vezetője, Dukrét Géza. Nyilván máshol is lehet ezt alkalmazni, de nekik – már több mint éve működő szervezetként – meg is van erre az erkölcsi alapjuk: okleveleket hoztak létre, s ezeket az egyesületüket támogató polgármestereknek és más hivatali embereknek adományozták ünnepélyes keretek között; a legjobb értelemben legyezgetve ezzel hiúságukat, lazítva pénztárcájuk cipzáráját. Akárki persze nem adhat ilyen elismerő oklevelet, mert ha nincs súlya, nincs rangja, akkor nincs haszna, de olyan egyesület, aminek már neve, súlya és rangja van, az adhat, és ez hasznos lehet, számottevő energiákat mozgósíthat.

Nagyon fontos tehát, hogy minden magyarországi megyei honismereti egyesület szoros együttműködésben segítse, de talán nem is az a jó szó, hogy segítse, hanem *működjön együtt* a határ túlsó oldalán lévő honismereti egyesületekkel. Sajnos tudjuk, hogy idehaza nem minden megye honismereti egyesülete feszíti egyformán az istrángot és húzza – vagy akárcsak tolja – a mozgálmot szekerét és nyilvánvaló, hogy aki önmagát is nehezen szervezi, az kevésbé tud együttműködni. De hát a helyzet nem stabil, folyamatosan, és reméljük, hogy pozitív irányba is változik.

Ezek voltak a szekcióban megfogalmazódott legfontosabb szempontok. Azt gondolom a legalapvetőbb dolog, hogy tudjunk egymásról, számon tartuk egymást. Sokkal kevésbé lennénk sebezhetőek és manipulálhatóak, ha többet tudnánk a „túloldali” magyarokról, ha kölcsönösen világosabb képünk lenne azokról, akik a jelenlegi határok „másik” oldalán szolgálják a magyarságot, és érvényesítik a magyarságukat.

Halász Péter

2. szekció

Az uradalmak gazdálkodása, életmódja

Szekciónk az uradalmak, nagybirtokok birtoklásával, életmódjával foglalkozott. Programunk úgy zajlott, hogy rövid vitaindító referátumot tartottam, utána tizenhárom hozzászólásra került sor. A felvezető referátumban szó volt arról, hogy az uradalmakat a honismereti kutatók figyelmébe kellene ajánlani. Ez új irányokat szabhatna a honismereti munkások számára. A végcél az lenne, hogy XVIII – XX. századi uradalomtörténeti kutatásokat azzal tudnánk megalapozni, ha idősíkokra és térképekre vetítve ki tudnánk mutatni, hogy a történeti Magyarországon mennyi uradalom volt, és azokhoz az uradalmakhoz milyen települések tartoztak. Ezek az idősíkok lehetnének:

- Rákóczi-szabadságharc bukása utáni időszak, vagyis az 1715-1720. évi országos összeírással lehetne kezdeni;
- másik a Mária Terézia-féle úrbérrendezés időszaka;
- majd a XIX. században van egy regnikoláris összeírás, az 1828-as conscriptio;
- a XIX. század második felétől már lehet használni a statisztikusok munkáit, elsősorban Fényes Elekét;

ugyanaz vonatkozik a XX. század elejére, amikor már a gazda címtárakat és a KSH kiadványokat is lehet használni.

A program szervezeti megvalósulása talán az lehetne, hogy – mint egy adatbankba – Miskolcra, a Herman Ottó Múzeumba elküldenek a kutatási eredményeket, amelyeket összesítés után, kötet formájában, térképekkel ellátva, publikussá tennénk.

A tizenhárom hozzászólás summázata a következő. Az észrevételek java része a feldolgozásra vonatkozott, az elérendő eredmények ismertetésére.

Első hozzászólónk *Bogdán Lajos* volt Csongrád vármegyéből. A várbirtokokra, a váruradalmakra irányította a figyelmet, az uradalmak várközpontúságára. Tudjuk, hogy a XVII. század végén váraink java része elpusztult, utána új uradalmi központokat kellett kialakítani, ezzel új szervezeti egységek alakultak ki. Ezért gondoltuk azt, hogy a XVIII. századtól kellene az uradalomtörténelmi kutatásokat elkezdeni. Fontos észrevétele volt Bogdán úrnak, hogy Bél Mátyás *Notitia Hungariae* című monumentális munkájában lehetne keresgetni, ez a XVIII. századi első sík fontos forrása lehet. A XVIII-XIX. századi kutatásoknál a katonai felmérése-

ket is haszonnal forgathatjuk. Jobb esetben, ha az uradalmak levéltára megmaradt, könnyen adatokhoz lehet jutni. Ajánljuk először egy-egy majorság történetének feldolgozását. Felhívta figyelmünket felszólalásában a településmonográfiákra, azokban utána lehet nézni az uradalmaknak is. Azért ennek veszélyei is vannak, ugyanis kitekint ugyan az uradalmakra, meg azok közvetlen környezetére, de egy-egy településmonográfián belül kutató nem tudott mélyebben foglalkozni az uradalom történetével. Második felszólalónk *Karacs Zsigmond* volt Pest megyéből. Felhívta a figyelmet a vallás szerepére az uradalmak életében. Példát is hozott: "aki az úr, azé a vallás" néven ismerjük ezt a tételt. A Batthyányiakra hívta fel a figyelmet, akik – hogy birtokaikat ne veszítsék el – evangélikus vallásról katolikusra tértek át. Foglalkozott felszólalásában a Körtvélyesi famíliával, akiknek birtokaik csak peres úton sikerült megtartaniuk. Vagyis az évtizedes perek sokszor azonosak az uradalom birtoklástörténetével. A felszólaló kitért a nemességi igazolásokra.

Harmadik felszólalónk Gyarmati Tiborné volt Vas megyéből, aki már az előadásom után is jelezte, mindenki figyelmébe ajánlja, a Duna tévécen sugárzott, Sági István által rendezett, „Cselédek” című filmet, amelyben 20-25 uradalmi cselédcsalád története rajzolódik ki. A hozzászóló jól ismeri a Batthyány-Strattmann birtokok problematikáját, sőt a ma élő utódok kapcsolatrendszerét is. Kitért a gróf Sigrayakra, a jóságos kegyurakra, akikre manapság is nagy tisztelettel emlékeznek.

Negyedik felszólalónk Szakály Ferenc volt Szombathelyről, aki hosszasan eszeltte szerezését egy bizonyos uradalomkutatás terén. Felfedezett ugyanis magánszemélynél, ami azt mutatja, hogy lehet még kutatni nagyon sok magánlevéltárban uradalmi anyagot. Ő maga olyan anyaghoz jutott, amelyben a kastély alaprajzát, végrendeleteket, inventáriumokat talált, tehát fontos uradalomtörténeti alapdokumentumokat. Itt felvetődött a makkoltatás kérdése, ami gazdaságtörténeti szempontból fontos kutatási téma. Miskolcon országos áttekintéssel Szabadfalvi József professzor úr ebből írta nagydoktori disszertációját, ami meg is jelent kiadványban.

Következő hozzászólónk Izsák kutatója, *Meszlédén Klára* volt, kinek szavai után vita alakult ki a Kolon birtokokról.

Bodó Imre Dombóvárról a Mernyei uradalom és a környező falvak kapcsolatrendszerével is foglalkozott. Tarsolyában sok dokumentum halmozódott fel, abból akár több település monográfiája is megírható meg lehetne írni. Felszólalás után szakmai - módszertani beszélgetés alakul ki, s ennek során, mint szekcióvezető, arra hívtam fel a figyelmet, hogy tapasztalt gazdaság- és társadalomtörténészekre kellene bízni az uradalomtörténeti dokumentumok feldolgozását, de legalábbis szakemberekkel célszerű lektoráltatni az elkészült tanulmányt.

Ezt követően *Szinku Mihály* Zalaegerszegről, ismét visszatért a Kolon problémájára. Majd részletesen taglalta a Deák család uradalomszerzésének a történetét, és a nemesi birtokok gyarapításának módjára hívta fel a figyelmet. Hozzászólását *Karacs Zsigmond* azzal egészítette ki, hogy a jobbágyszármazású embernek manumissziót kellett kapnia a földesúrtól, hogy folyamodhasson nemességért, nemesi levélért, kutyabőrért.

Nyolcadikként *Reindl Erzsébet* Tapolcáról szólt hozzá, aki a honismereti táborok során szerzett ismeretből írt dolgozatokat emelte ki, mivel azokban is rengeteg uradalmakkal kapcsolatos anyagot lehet találni. Például a Tüskés-majori juhászokról kiváló munka született.

Majd ismét *Bogdán Lajos* ragadta magához a szót, és nagyon értékes dolgokra hívta fel a figyelmet, például a magtárosok tevékenységére, a Telegdy család birtokpereire, valamint a bankárok szerepére az uradalmak sorsában: például a Károlyiaktól a Weiss Manfred-ék vásárolták meg a birtokokat. Utalt arra, hogy egyházi anyagokban is lehet kutakodni, különösen a települések Historia Domusaiban is.

Biczó Ferenc Vas megyéből a gazdacíműtárakra, a helységnevtárakra és a vármegye történetét feldolgozó millenniumi sorozatra utalt, aholis szintén rengeteg értékes anyagot lehet találni. *Kovácsik András* Nógrád megyéből egyetértését fejezte ki, és buzdította a kutatókat, hogy ehhez a témához feltétlenül kezdjenek hozzá.

Király Béla Kecskemétről, a jószágigazgatósággal, a bonorum direktor tevékenységével foglalkozna mélyebben, és ezzel kapcsolatban kérte véleményünket, hogy a levéltárakban hol lehet ennek utána járni.

Végül tizenharmadikként, de *Bánkiné Horváth Erzsébet* Kiskunfélegyházáról a következőkre hívta fel a figyelmünket: ha valaki a sok buktató ellenére az uradalmakkal akar foglalkozni, akkor ne kerüljék el a figyelmét a múzeumok adattárjai, amelyek elvéve nemesi leveleket is tárolnak, és olyan anyagokat, amelyek uradalomtörténeti szempontból elengedhetetlenek.

Rémiás Tibor

3. szekció

A helyi évfordulós rendezvények, megemlékezések tartalmi és módszertani tapasztalatai

A szekció munkájában – váltakozó létszámmal – kb. 25 fő vett részt. Első felszólalónk *Kaczián János* szinte módszertani összefoglalót adott a szekció témájáról, ezért megkértem, hogy az ott elmondottakat írásban is juttassa el hozzám, amit meg is tett – köszönet érte. *Ünnep és ünneplés* című kis írását változtatás nélkül tárom az olvasók elé.

Az ünnepinkkel kapcsolatos sokféle ünneplési, megemlékezési szokásokat részben a politikai akarat, az egyházak, a közmegegyezés és a hagyományok szabályozzák. Elmondható ez pl.

- a történelmi évfordulókról, nemzeti ünnepekről: lásd március 15., augusztus 20.;
- a vallási ünnepek megtartásáról, pl. húsvét, karácsony;
- a munkához kapcsolódó ünnepeinkről: aratás, szüret stb.;
- a családi események megünnepléséről is, pl. születésnap, névnap.

Ünnepeink és ünneplési szokásaink abból a szempontból is vizsgálhatók, hogy egy alkalomra kínálnak-e megemlékezést (pl. centenárium, millennium), vagy minden esztendőre, mint amilyenek a történelmi évfordulók. Tehát egyszerűek vagy ismétlődők. Az ünneplés lehetőségét tehát az időszerűség, az események, és történések felidézésének a lehetősége adja, aktualitás kifejezésének fórumai vannak és kialakultak a formái, szokásai.

Úgy tűnik, hogy az időszerűség szempontjából jól megkülönböztethető ünnepek megtartásának szokásrendszerébe oly formák és módszerek is bekerülnek, amelyek egyrészt sok dologban teszik hasonlóvá az ünnepeket, másrészt nem mindig segítik emelni, hangsúlyozni az adott ünnep lényegi mondandóját. Nem az ítékezés, hanem a vizsgálat szándékával, külön figyelmet érdemelnek ebből a szempontból az évszázadossal járó, nagyon népszerű formák.

Részben ismert ünnepeinkhez kapcsolódva, részben új megemlékezési lehetőségként néhány Tolna megyei és szekszárdi példa:

- az államalapítás 1000. évfordulója alkalmából *Üzenet az utókornak*: a városlakók jókívánásai és emléktárgyai a következő generációknak;
- *Isten éltesse Szekszárd!* – a város megyeszékhellyé választásának 225. és rendezett tanácsú várossá válásának 100. évfordulója alkalmából (2004–2005-ben);
- március 15-én a közösség ünneplése után kisebb csoport tisztelgése a temetők '48-as sírjaiban;
- március 25-én a Bezerédj István nevét viselő középiskola megemlékezése névadója szobránál;
- minden júniusban *Önkéntes nap*; a karitatív munkát végzők ünneplése;
- augusztus 20-án Szekszárd város *Anyakönyvébe* bejegyzett krónika közszemlére tétele;
- szeptember 1-jén megemlékezés az I. Lipót által adományozott megyecímerről.

Ismert és lehetséges ünnepeink hangulatát elsősorban magunk alakítjuk, a formalításoktól kezdve a valóban elfogadás, a bensővé válás lehetőségével együtt. Az ünnepek megmutatják, hogy kik és milyenek vagyunk.” – eddig Kaczián János írása.

Többen szóltak az egyik legfontosabb, évente visszatérő rendezvényről, a falunapról. Itt azonban meg kell állnom egy pillanatra. Mint a Szövetség elnökhelyetteséhez többen fordultak hozzám, hogy javasoljak számukra falunapi időpontot. Kaczián Jánosnál tartva, egy Tolna megyei példát idézek: Bölcse község esetében azt javasoltam, hogy a település első okleveles

emlékezésének napja legyen a falunap. Ez kikezdhetetlen politikailag, bármilyen nemzetiségi és egyéb vonatkozásban. És ha már a falunapnál tartunk, többen felvetették, hogy néhány megemlékezés, fontosabb személy meghívásán kívül, azért inkább ez egy ilyen zsákban-futasos, sörivő-verseny és más hasonló mozzanatokkal tarkított rendezvény.

Nagyon fontos és örvendetes az az újabb keletű kezdeményezés – emelte ki hozzászólásában *Illés Mária* Tapolcáról –, amikor a települések azonos neve kapcsolja össze a Kárpát-medencén belüli helységeket, ilyen például a Keszi-napok. Tehát a törzsi nevű települések találják ki és folytatják azt, hogy minden kárpát-medencei -gyarmat, -keszi stb. nevű település lakosságának képviselőit, polgármestereit, képviselőit összehívják, és stafétagépezeten mindig más 'keszi', vagy 'gyarmat' nevű faluban településen tartják meg ezeket a napokat. Érdekes, hogy szeretnének olyan települések is bekapcsolódni ebbe a mozgalomba, mint például Gyula, mert a város azon az alapon vesz részt a Keszi-napokon, hogy mai közigazgatási határain belül feküdt egykor a középkori Keszi falu, mely a hódoltság idején elpusztult. Újabb a törzsi nevű településeken kívül rendeznek pl. -apáti, -keresztúr stb. napokat is.

Másik nagyon fontos, kiemelendő dolog, hogy a nemzeti és közösségi büszkeséget fokozzák az olyan rendezvények, mint például a Jászok Világtalálkozója, melyről *Szűle Katalin* és *Gál Andrásné* szöveg. Nagyon fontos, hogy a kiváltságolt kerületekben és területeken, a Jászságban, a Kunságban, a Hajdúságban élők saját öntudatukat fejlesztve rendezik meg ezeket a világtalálkozókat, napokat. Ehhez a gondolathoz szöveghez *Bödör Istvánné*, aki – többek között – megemlékezett az Ózd környéki barkók ünnepi rendezvényeiről.

A sort a hozzászólók a különböző fesztiválok felsorolásával folytatták. Itt a tarhonyafesztiváltól a dinnyefesztiválon át a kolbász-, kisüsti-, s – mint megtudtuk – anyósok fesztiválja is van már, tehát igen széles a kör. Ugyanaz a vélemény alakult ki ezekkel kapcsolatban is, mint amelyekről a falunapok kapcsán már szóltam.

Szűle Katalin és *Gál Andrásné* említették, hogy örömteli feladatuk a Gyermek Néptánc Fesztivál megrendezése Jászkiséren, melynek nemcsak országos, hanem nemzetközi hatása is van. Ugyanígy tartják meg rendszeresen a bensőséges „Apáról fiúra” című rendezvénysorozatot. *Illés Mária* hasznosnak tartja a különböző mesterségek művelőinek (fazekas, tímár stb.) találkozóját is.

Frtsz Kázmér Zamárdiból nagyon kedvesen szöveg a „Balatoni játszadalomról”.

Ugyanakkor *dr. Róbert Péter* budapesti kollégánk felvetette, hogy sokszor érződik még néhány megemlékezés kötelező jellege, tehát amikor állami vagy nemzeti ünnepekre még mindig kirendelnek osztályokat és bizonyos csoportokat. *Illés Mária* elmondta, hogy a rendezvényeken mindig ugyanazokat az arcokat látja, s a különböző egyesületek tagsága is szinte ugyanazokból a személyekből áll, nem igazán sikerül megszólítani a társadalom különböző rétegeit. Színesítette a témát nemcsak hozzászólásával, de muzsikálásával is *Jákói Bernadett*, kinek köszönhetően. azt hiszem az egyetlen szekció voltunk, ahol zenét is hallgattunk.

Havassy Péter

4. szekció

A hazai nemzetiségek honismereti tevékenysége, kapcsolataik az anyaországgal

Vitaindító előadásában *Székely András Bertalan* művelődésszociológus, kisebbségkutató (Isaszeg) vázolta a mintegy milliónyira becsült hazai nemzetiségi népesség történeti, statisztikai jellemzőit, nyelvi és kulturális sajátosságait, kulturális intézményrendszerét, különös tekintettel a honismeret, a helytörténet, a néprajzi gyűjtés és bemutatás lehetőségeire. Mondandójának alapjául a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának legújabb magyar országjelentése és az egyes népcsoportok országos önkormányzataitól e célból békért adatok szolgáltak.

A különböző régiókból és határon túlról érkezett, mintegy 25 jelenlévő hozzászólásaiban a német, a szlovák, a ruszin, a szerb, a horvát és más nemzetiségek hagyományápolásának helyi és regionális megjelenési formáit, a pozitív és a negatív folyamatokat ismertette. Különö-

sen ráirányították a figyelmet a hon- és népismeret oktatásának, a nyelvjárások és viseletek megőrzésének a fontosságára, amely a globalizáció körülményei között a sajátosságok felmutatását és európai ismertté tételét is jelenti.

Andrásfalvy Bertalan egyetemi tanár felhívta a figyelmet arra, hogy példa nélküli a hagyományörzés elhagyásának, valamint a tájnyelvek és ruházatok presztízsvesztésének hazai mértéke, különösen összehasonlítva a finn, az észt, a lett vagy az osztrák gyakorlattal. *Kishegyi Simon* (Nemesnádudvar) és *Gaján Vilmos* (Budakalász) a németek második világháború utáni kálváriája, a magyar-csehszlovák lakosságcsere, ezzel összefüggésben a felvidéki magyarok és a bukovinai székelység érkezése máig tartó interetnikus és lelki következményeit vette számba. *Lantosné Imre Mária* (Pécs), *Tamás Judit* (Sárospatak) és *Dénes József* (Csepreg) a kisebbségi önazonosság-örzés, önszerveződés és együttélés pozitív példáiról szólt. *Veszelinov Dánielné* (Újszentiván) a helyi szerb és német élő hagyományápolás meg a tárgyi emlékek bemutatása terén szolgált információkkal. *Paszabi János* (Budapest-Zuglói) kisebbség és vallás összefüggését emelte ki, *Kenyéri Kornélia* (Budapest) a Néprajzi Múzeum könyvtárának jelentőségét hangsúlyozta a kisebbségkutatásban.

A szekcióülés résztvevői egyetértettek abban, hogy az egy településen vagy térségben élő több nemzetiség, egymás nyelvének, kultúrájának, hagyományainak a megismerésével, bizonyos fokú átvételével, kölcsönösen gazdagítják egymást – e sokszínűség megőrzése a Kárpát-medence évezredes tradíciója, amelyet veszni hagyni vétek volna. Ki-ki a saját önazonosságának a vállalásával válhat csak érdekessé Európa számára, az uniformizálás arcunk elvesztését, jellegtelené válását hozza magával.

Székely András Bertalan

Kaczian János, a Tolna megyei Egyed Antal Honismereti Egyesület elnöke meghívja az Akadémia résztvevőit Szekszárdra, a XXXIV. Honismereti Akadémia helyszínére (Mándli Gyula felvétele)